

Hospital General de Granollers
Fundació Hospital Asil de Granollers

“Vivències i repercussions emocionals de la malaltia crònica des del punt de vista del pacient i de l’equip”

XXXVIIIè Curs de Formació
Mèdica Continuada 2011-2012

Vicky Yetano. 24-11-2011

Hospital General de Granollers
Fundació Hospital Asil de Granollers

Apunts sobre malaltia crònica

Respostes en els malalts

Vivències dins l'equip i la nostre
experiència

Reflexions

Hospital General de Granollers
Fundació Hospital Asil de Granollers

Malaltia crònica

Malaltia crònica. Diabetis

Esdeveniment ni escollit ni desitjat que anuncia la perspectiva d'intervencions, patiments i amenaces a vegades vitals.

Tractaments eficaços però dependrà molt de l'estil de vida, hàbits, del grau de participació..

Comporta reticències i resistències als canvis...

El canvi representa un desequilibri existencial, una ruptura que introdueix la incertesa.

Hi ha un procés de dol i es pot repetir al llarg del temps.

El compliment terapèutic en malaltia crònica no arriba al 50%

Gemma, noia de 28 anys amb diabetis *mellitus* tipus 1 des dels 18 anys. Acabava de començar la universitat. El control metabòlic perfecte. Estava integrada amb família i amics i amb nosaltres.

Arrel d'una situació familiar dolorosa va deixar de fer controls, quasi be ningú. Va necessitar un ingrés urgent per descompensació metabòlica i varen aparèixer diferents símptomes de “revolta”.

Ha durat a prop de dos anys. L'hem acompanyat durant aquest temps pactant allò que ella podia fer i ha anant fent el seu procés.....

Finalment ella va entendre que necessitava psicoteràpia i està fent una evolució molt bona

Baró de 38 anys quan va consultar a un endocrinòleg fa 3 anys per una retinopatia diabètica.

Als 29 anys es va diagnosticar de diabetis *mellitus*, i se li va indicar tractament insulínic.

El pacient no va creure el diagnòstic ni va acceptar el tractament.

Des de les hores ençà ha anat en nombroses ocasions a altres metges i ha obtingut la mateixa informació i prescripció. Ell ha respost de la mateixa manera. Durant aquests anys va mantenir però les visites amb l'oftalmòleg.

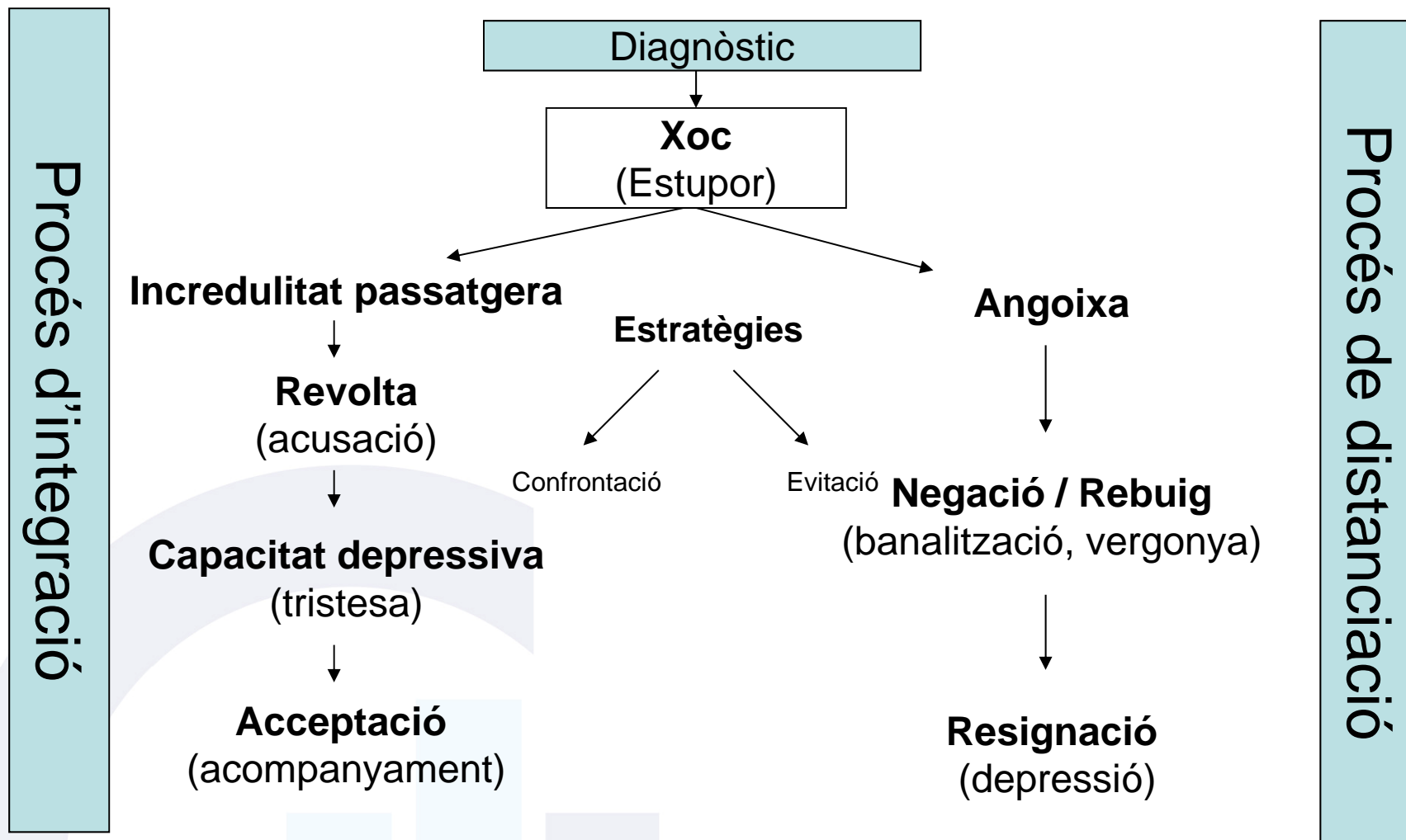
El pacient estava molt preocupat per la informació ocular. L'estat general no era bo, estava prim i amb signes de descompensació metabòlica de la seva diabetis.

El metge li va confirmar el diagnòstic i la necessitat de posar insulina (de manera "bastant" immediata...) però va començar a parlar amb el pacient

Acceptació o Resignació

El resultat de dos processos diferents front la malaltia
Anne Lacroix 2002

Comportaments lligats a les fases d'acceptació d'una malaltia

Fases	Pacient	Exemple	Comportament habitual del professional	Actituds convenients
Xoc	Sorpresa Angoixa	No em dono compte...	Dona moltes instruccions	Sostenir, ajudar al pacient a retrobar-se
Negació	Distant, banalitzat	Hi ha malalties mes greus...	Persuasiu	Instaurar confiança, buscar on es sent amenaçat
Revolta	Agressiu, reivindicatiu	Es culpa de...	Es sent atacat, mal caràcter	Empatia- comprensió para precisar l'object de la revolta
Negociació	Col·laborador, Manipulador	Una injecció val, dues no...	Irritat, se sent qüestionat	Negociar punts secundaris
Depressió	Trist, meditatiu	Em dono compte que em serveixo de la diabetis	Poc atent	Reforçar l'escolta activa, suscitar un projecte de futur
Acceptació	Tranquil, col·laborador	Jo visc amb i no a pesar de ...	Gratificat	Reforçar la formació personalitzada
Resignació	Dòcil, passiu	Faré el que vd digui doctor	Afecte	Evitar ser embaucat. Intentar "la injonction paradoxal
Pseudoacceptació	Refús conscient de sentir-se malalt	Jo rebutjo tenir handicap	Impotent a amenaçant	Permetre al pacient reconèixer emocions

Comportaments lligats a les fases d'acceptació d'una malaltia

Fases	Pacient	Exemple	Comportament habitual del metge	Actituds convenients
Xoc	Sorpresa Angoixa	No em dono compte...	Dona moltes instruccions	Sostenir, ajudar al pacient a retrobar-se
Negació	Distant, banalitzat	Hi ha malalties mes greus...	Persuasiu	Instaurar confiança, buscar on es sent amenaçat
Revolta	Agressiu, reivindicatiu	Es culpa de...	Es sent atacat, mal caràcter	Empatia- comprensió para precisar l'object de la revolta
Negociació	Col·laborador, Manipulador	Una injecció val, dues no...	Irritat, se sent qüestionat	Negociar punts secundaris
Depressió	Trist, meditatiu	Em dono compte que em serveixo de la diabetis	Poc atent	Reforçar l'escolta activa, suscitar un projecte de futur
Acceptació	Tranquil, col·laborador	Jo visc amb i no a pesar de ...	Gratificat	Reforçar la formació personalitzada
Resignació	Dòcil, passiu	Faré el que vd digui doctor	Afecte	Evitar ser embaucat. Intentar "la injonction paradoxal
Pseudoacceptació	Refús conscient de sentir-se malalt	Jo rebutjo tenir handicap	Impotent a amenaçant	Permetre al pacient reconèixer emocions

Comportaments lligats a les fases d'acceptació d'una malaltia

Fases	Pacient	Exemple	Comportament habitual del professional	Actituds convenientes
Xoc	Sorpresa Angoixa	No em dono compte...	Dona moltes instruccions	Sostenir, ajudar al pacient a retrobar-se
Negació	Distant, banalitzat	Hi ha malalties més greus...	Persuasiu	Instaurar confiança, buscar on es sent amenaçat
Revolta	Agressiu, reivindicatiu	Es culpa de...	Es sent atacat, mal caràcter	Empatia- comprensió para precisar l'objecte de la revolta
Negociació	Col·laborador, Manipulador	Una injecció val, dues no...	Irritat, se sent qüestionat	Negociar punts secundaris
Depressió	Trist, meditatiu	Em dono compte que em serveixo de la diabetis	Poc atent	Reforçar l'escolta activa, suscitar un projecte de futur
Acceptació	Tranquil, col·laborador	Jo visc amb i no a pesar de ...	Gratificat	Reforçar la formació personalitzada
Resignació	Dòcil, passiu	Faré el que vd digui doctor	Afecte	Evitar ser embaucat. Intentar "la injonction paradoxal"
Pseudoacceptació	Refús conscient de sentir-se malalt	Jo rebutjo tenir handicap	Impotent a amenaçant	Permetre al pacient reconèixer emocions

Comportaments lligats a les fases d'acceptació d'una malaltia

Fases	Pacient	Exemple	Comportament habitual del professional	Actituds convenientes
Xoc	Sorpresa Angoixa	No em dono compte...	Dona moltes instruccions	Sostenir, ajudar al pacient a retrobar-se
Negació	Distant, banalitzat	Hi ha malalties més greus...	Persuasiu	Instaurar confiança, buscar on es sent amenaçat
Revolta	Agressiu, reivindicatiu	Es culpa de...	Es sent atacat, mal caràcter	Empatia- comprensió para precisar l'objecte de la revolta
Negociació	Col·laborador, Manipulador	Una injecció val, dues no...	Irritat, se sent qüestionat	Negociar punts secundaris
Depressió	Trist, meditatiu	Em dono compte que em serveixo de la diabetis	Poc atent	Reforçar l'escolta activa, suscitar un projecte de futur
Acceptació	Tranquil, col·laborador	Jo visc amb i no a pesar de ...	Gratificat	Reforçar la formació personalitzada
Resignació	Dòcil, passiu	Faré el que vd digui doctor	Afecte	Evitar ser embaucat. Intentar "la injonction paradoxal"
Pseudoacceptació	Refús conscient de sentir-se malalt	Jo rebutjo tenir handicap	Impotent a amenaçant	Permetre al pacient reconèixer emocions

Estats d'acceptació de la malaltia

- Permeten clarificar la relació afectiva que el malalt estableix amb la malaltia
- Procés dinàmic que es pot modificar segons l'evolució
- Cap estat és «anormal»
- El nostre rol es ajudar a transitar per ells

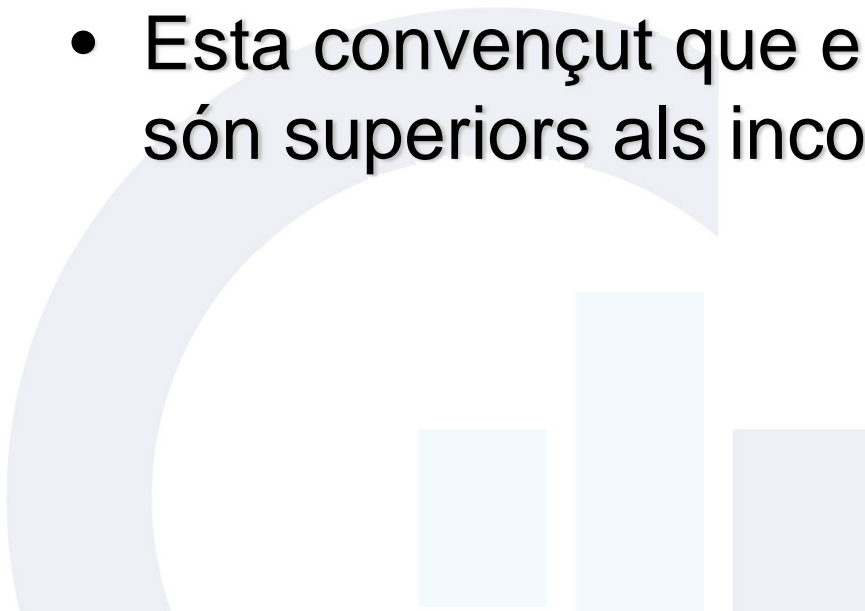
*Kübler-Ross 1969,
modificat per JP Assal-A Lacroix, 2003*

Creences en salut

- Pacient accepta el fet d'estar malalt
- És conscient dels riscos en relació amb la malaltia
- Compren les avantatges del tractament
- Està convençut que els beneficis del tractament són superiors als inconvenients

*Rosenstock I, Strecher VJ, Becker M.
Social learning and the
Health Belief Model, 1988*

Adhesió terapèutica. “Complaiance”

Resultat d'un procés complex

Creences de Salut

The diagram features a large, light blue arrow pointing downwards and to the left towards the text 'Creences de Salut'.

Hospital General de Granollers
Fundació Hospital Asil de Granollers

Relació Clínica. El vincle

Model tancat (Biomèdic)	Model obert (Model Bio-psico-social)
La malaltia és principalment orgànica	La malaltia resulta de factors complexos orgànics i socials
Afecta al individu	Afecta individu, família i entorn.
Centrat en la malaltia que deu ser diagnosticada i tractada (enfocament curatiu)	Centrat en el malalt. Reclama una atenció continua des de la prevenció a la readaptació i té en compte factors orgànics i socials. Procés.
Portada pel metge. A vegades hospitalocentrista	Equip de professionals. Obert i en relació amb la comunitat
Certes	Complexitat. Incertes

VisualCor 2000
F1 = Ayuda

SENSE , NOM

52 años

Fecha	TA	Pulso	Peso	IMC	Tabaco - Grupo	OH	Ejercicio	Dieta
▶ 15/02/00	145 / 89	72	82	25,9	0	0	5	Bueno
19/10/99	144 / 93	68	81,5	25,7	0	G:Ganador	5	Bueno
20/07/99	149 / 97	67	85	26,8	10	D:Disminuir	4	Aceptable
01/06/99	157 / 102	76	87	27,5	20	D:Disminuir	0	Malo

Fecha	Gluc	HbA1c	CT	cLDL	cHDL	TG	I A	Riesgo	Fram	PROCAM
▶ 15/02/00	98		205	119	49	183	0,24	14 %	14 %	10,4 %
19/10/99	104	3,5	261	176	46	197	0,18	14 %	27 %	39,0 %
20/07/99	117		297	207	48	210	0,16	14 %	29 %	49,0 %
01/06/99	113	3,9	378	279	37	310	0,10	14 %	40 %	81,3 %

FÁRMACOS Fecha: **15/02/00** **Vadem.**

1: <input type="text" value="Acido acetil salicilico 200 mg/día"/> ☐	6: <input type="text"/> ☐
2: <input type="text" value="Neatenol 50 mg/mañana"/> ☐	7: <input type="text"/> ☐
3: <input type="text" value="Simvastatina 40 mg (noche)"/> ☐	8: <input type="text"/> ☐
4: <input type="text"/> ☐	9: <input type="text"/> ☐
5: <input type="text"/> ☐	10: <input type="text"/> ☐

Médico que prescribe/visita: Esteve Llaqués

 Datos Admin.

 Salir

Diabetes		Tabaco	HTA	C.Isquémica
Ojos	Pies	Obesidad	Dislipemia	A.C.V.
Nefropatia	Neuropatia	Ejercicio	H.Familiar	A.Periférica
Educación				

 Editar Visita

[mg / mmgls](#)

Nueva Visita

Visitas

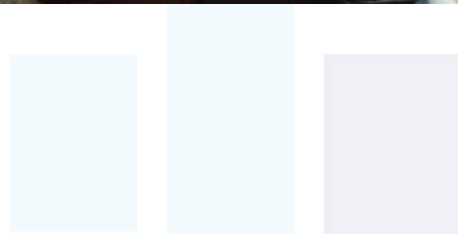
Fármacos

[Antecedentes](#)

Hospital General de Granollers
Fundació Hospital Asil de Granollers

Ensenyament grupal

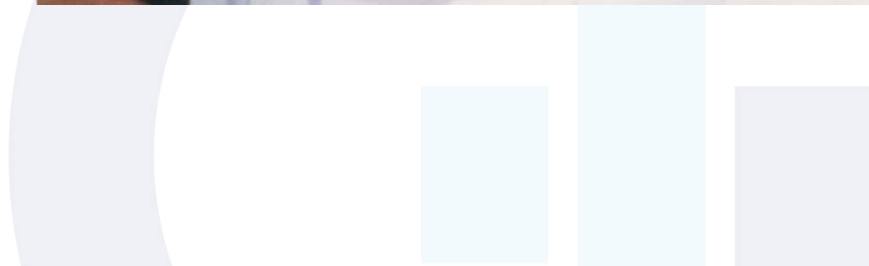

Visita al metge. Tonucci.
"Allò que és subjectiu"

Necessàries les tres dimensions

Equip

Hospital General de Granollers
Fundació Hospital Asil de Granollers

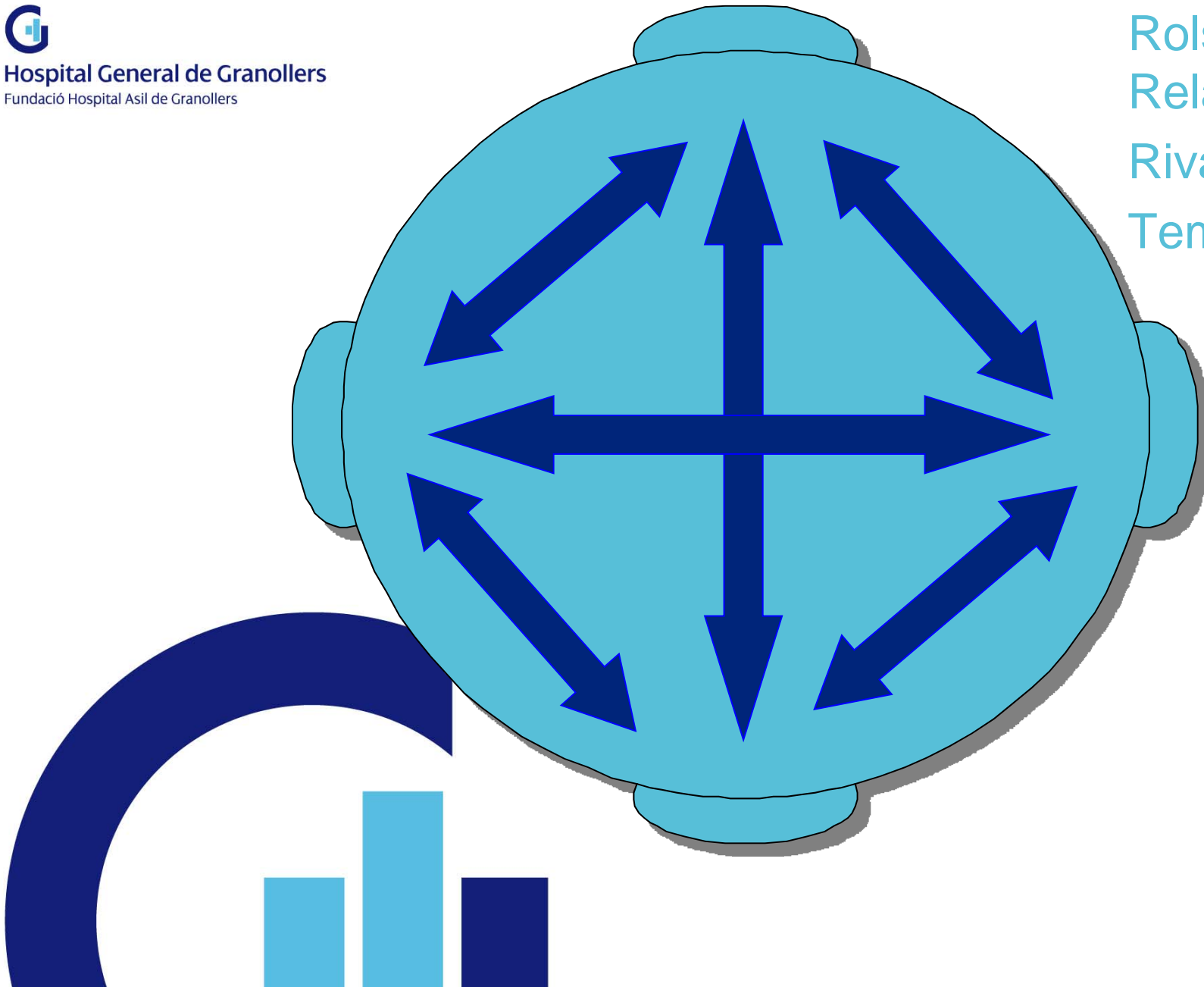
Disciplines

Rols....

Relacions.

Rivalitats.

Temps...

Hospital General de Granollers
Fundació Hospital Asil de Granollers

La nostra experiència

Hospital General de Granollers
Fundació Hospital Asil de Granollers

Supervisió psicològica. Formació psicosocial i malaltia crònica, interdisciplinarietat...

T. Aguas, V. Borrás, I. Castells, T. Morandi, A.
Recasens, O. Simó, A. Suárez, M.Vila. V.
Yetano. UDEN.

**10è Congrés de l'Associació
Catalana de Diabetis. 2009**

Objectius

Tenir un espai i un temps per tractar:

- els problemes psico-emocionals dels malalts.
- els problemes que ens hi generen
- els que es generen en el sí del grup.

Unificar criteris d'atenció en un model més integrador

Metodologia

Reunió mensual de l'equip amb una psicòloga - psicoanalista externa

1'30 hora de durada. Reunió tancada

L'obligatorietat d'assistir a la reunió és la mateixa de la resta de reunions d'equip

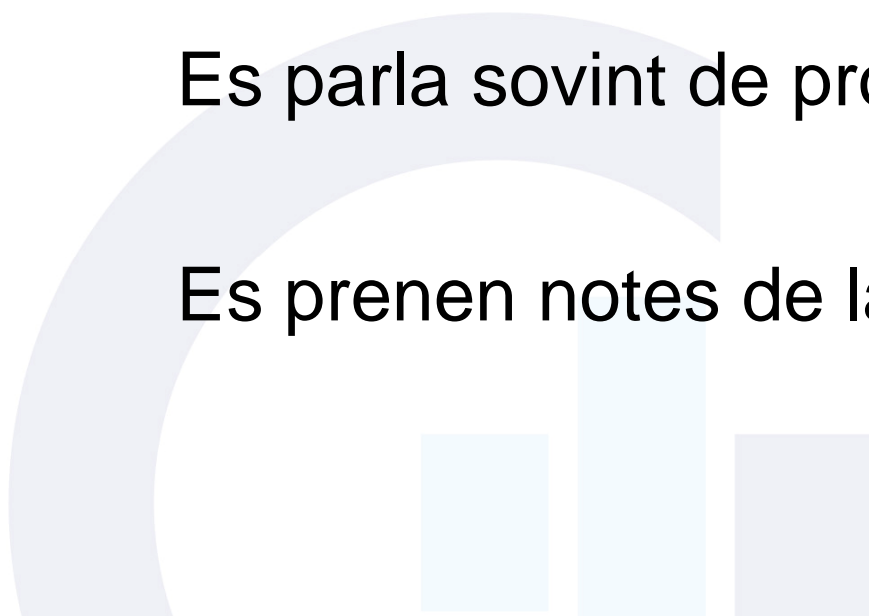
Metodologia (2)

El metge i/o infermera presenta un pacient.

Els malalts són seguits al llarg del temps.

Es parla sovint de problemes dins l'equip.

Es prenen notes de la reunió amb regularitat

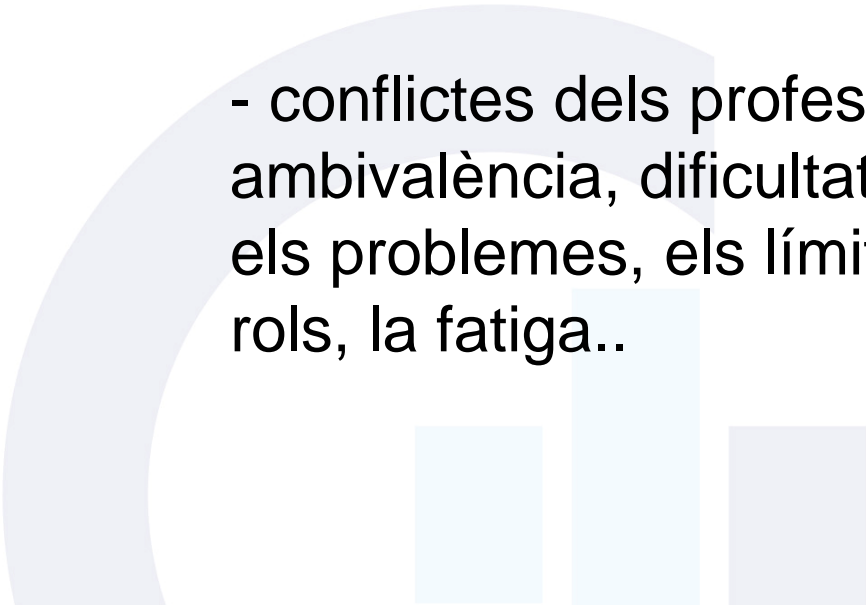

Resultats

Al llarg de mes de 10 anys: s'han presentat molts pacients i hem tractat

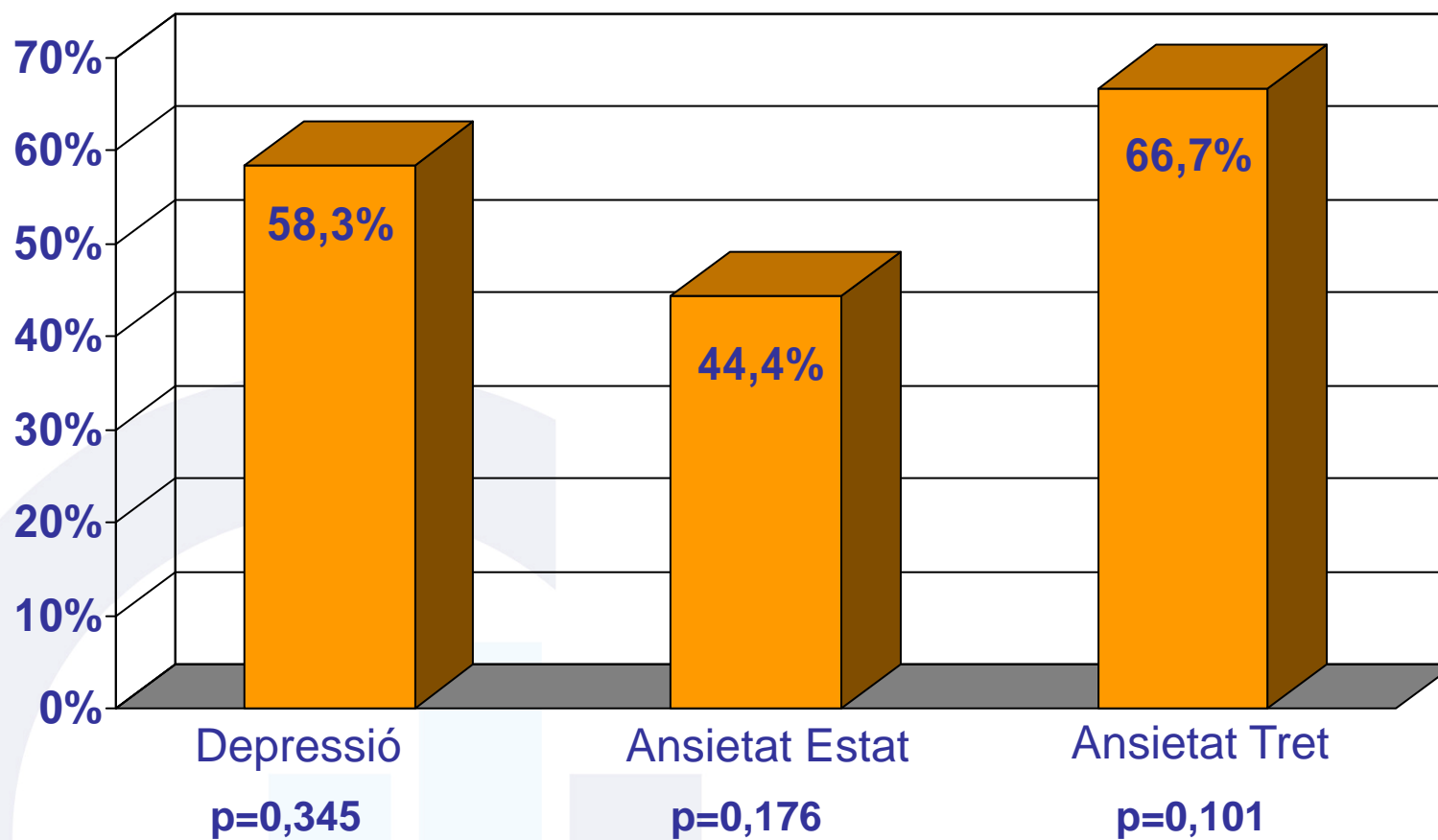
- conflictes de pacients: socials, personals, graus d'acceptació, negació, límits, recaigudes ...

- conflictes dels professionals: frustració, ambivalència, dificultats per explorar i/o reconèixer els problemes, els límits, la interdisciplinarietat, els rols, la fatiga..

Resultats PSICOPATOLOGIA

Hospital General de Granollers
Fundació Hospital Asil de Granollers

Grups psicoterapèutics

Hospital General de Granollers
Fundació Hospital Asil de Granollers

Programa de suport a les famílies de pacients amb diabetis

Autors: T. Aguas, A. Barata, I. Castells, G. Giménez, A. Recasens, O. Simó, A. Suarez, M. Vila, V. Yetano UDEN.

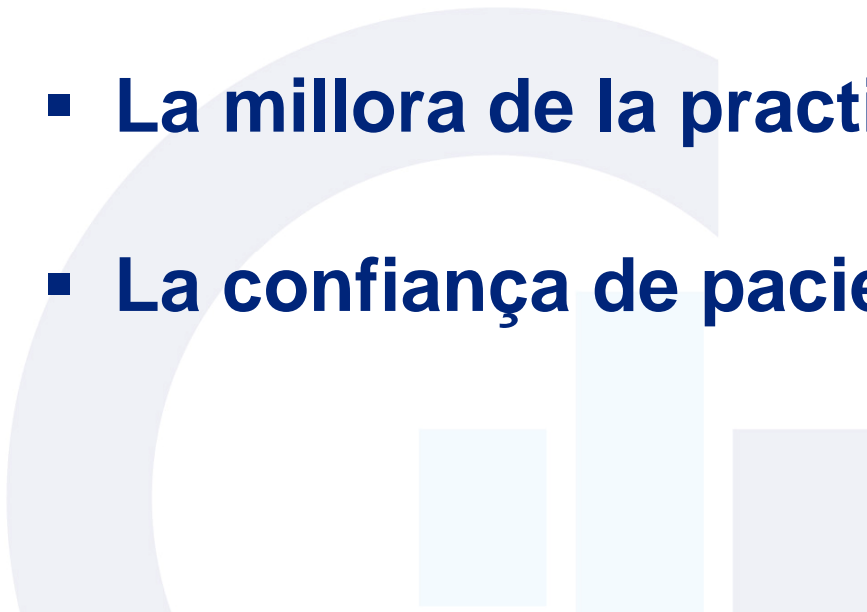
10è Congrés de l'Associació Catalana de Diabetis. 2009

Conclusions

- **Minvar l'aïllament dels familiars**
- **La prevenció de conflictes en el grup familiar afavorint el rol de “cuidador”**
- **La millora de la practica professional**
- **La confiança de pacient i familiars vers l'equip**

RISC

Bianca Uribe, en el Mirador de San Jerónimo (Madrid), una de sus obras más representativas.

Conciliar responsable

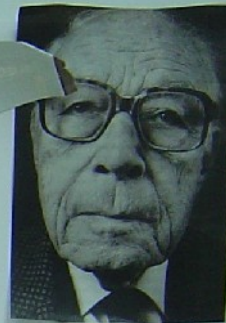
LECTURA

IDENTIDAD

TRABAJO [05]

LA ZONA FANTASMA

El ruido en la imaginación produce monstruos

Cincuenta años no es nada

decisión

CONTRA

los estragos de la tortura.

La vida secreta de las palabras

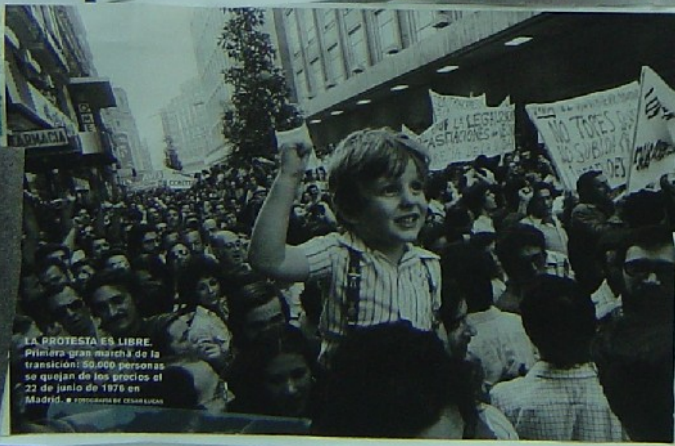
PSICOLOGÍA

PERSPECTIVA DE MUJER

Revolución

Todos al diván

AMISTAD

LA PROTESTA ES LIBRE. Primer gran matchá de la transición: 50.000 personas se quejan de los precios el 22 de junio de 1976 en Madrid. e reproducción de imágenes

En busca de otra vida

La inmigración

FAMILIA

L'Estatut ¡Estamos conectados!

L'Estatut de 1970

de les persones

Resultats

Canvis en la manera de treballar al llarg dels anys
“gestats” en aquest espai.

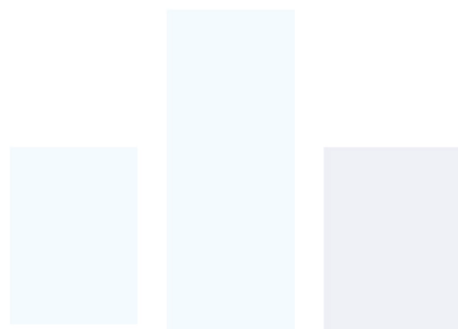
- Consulta *“interdisciplinar”*.
- *“Grups psicoterapèutics”*
- *“Grups de suport”* per familiars
- *“Escoles”*
- *“Diagnòstic de psico-morbilitat”* en pacients amb obesitat
- *“Jornades”* per tractar: rol, responsabilitats individuals i grupals de cadascú a l'equip

S'han tractat *“problemes” d'equip* sovint

Reflexions

La formació dels professionals en els aspectes psico - emocionals i socials és imprescindible per ajudar als pacients a integrar una malaltia crònica.

Reflexions

El procés d'aprenentatge del “treball interdisciplinar” precisa suport emocional, motivacional i temps.

No s'improvisa.

Sovint l'equip passa a ser “pluridisciplinar”

Gràcies

a l'equip

a Tessie Morandi

i a vosaltres per
l'atenció

